

CYFARFOD	Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth
DYDDIAD	29/06/2021
TEITL	Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021
PWRPAS	<ul style="list-style-type: none"> • Cymeradwyo polisi drafft ar sicrhau mynediad i'r cyhoedd i'w gyflwyno i'r Cyngor llawn ar 08/07/2021 • Treialu trefniadau webinar
AWDURON	Geraint Owen, Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth ac Iwan Evans, Swyddog Monitro

Rhagair

1. Mae cryn hanes i'r Ddeddf Llywodraeth Lleol ac Etholiadau (Cymru) 2021 sydd a'i wreiddiau ym Mil Lywodraethol Leol (Cymru) gyflwynwyd gan y cyn Weinidog Lywodraeth Leol Leighton Andrews yn 2015.
2. Derbyniodd y Ddeddf Gyd-Syniad brenhinol ar yr 20fed o Ionawr 2021 . Mae naw prif ran i'r Ddeddf gyda rhai darpariaethau mewn grym eisoes ond rydym yn parhau i ddisgwyl ar gyhoeddi rheoliadau neu arweiniad statudol perthnasol. Adroddwyd ar y Ddeddf i'r Cyngor llawn ym mis Mawrth 2021.

Mynediad i'r Cyhoedd

3. Mae hawl mynediad y cyhoedd a'r wasg i gyfarfodydd y Cyngor, ei Bwyllgorau a'r Cabinet yn egwyddor statudol sylfaenol yn Ndeddfwriaeth Llywodraeth Leol. Yn flaenorol roedd hyn yn seiliedig ar sicrhau mynediad y cyhoedd a'r wasg i'r ystafell/ siambr lle cynhaliwyd y cyfarfod (heblaw am faterion Eithriedig) . Dylid nodi, er fod yr egwyddorion bron yr un peth, mae trefniadau Cabinet mewn cyfundrefn benodol ar wahân .
4. Mae Rhan 4 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn addasu y ddeddfwriaeth yma drwy ganiatáu i'r Awdurdod gynnal cyfarfodydd yn rhithiol. Hynny yw, fod mynediad y cyhoedd a'r wasg yn cael ei ddarparu yn rhithiol. Gall hyn fod drwy we-ddarlledu y cyfarfod ond gall fod drwy ddulliau electroneg eraill sydd yn caniatáu iddynt weld a chlywed y cyfarfod. Felly, lle mae cyfarfod sydd yn llwyr drwy drefn rhithiol, yn hytrach na datgan amser a lleoliad y cyfarfod ar flaen y rhaglen, rhaid datgan sut y gellir cael mynediad i'r cyfarfod.
5. Mae rhaid i'r Cyngor yn ôl Adran 47 o'r Ddeddf fabwysiadu a chyhoeddi trefniadau sydd yn golygu fod modd cynnal cyfarfodydd drwy gyfrwng cyfarpar sydd yn caniatáu i bersonau nad ydynt yn yr un lle fynychu'r cyfarfod. Gall cyfarfodydd o'r fath fod yn llwyr drwy drefniadau rhithiol neu yn gyfuniad o gyfarfod sydd yn cael ei gynnal mewn lleoliad gyda rhai yn mynychu o bell. Er y gellir cynnal cyfarfod sydd yn llwyr mewn ystafell gyfarfod neu siambr rhaid dal sicrhau fod modd i'r rhai sydd yn cymryd rhan fynychu o bell. Mae'r term "hybrid " yn cael ei ddefnyddio ar gyfer disgrifio cyfarfodydd sydd yn cael eu cynnal yn y modd yma, er mae'n debyg y bydd yn cynrychioli trefn lled arferol i'r dyfodol.
6. Mae'n ofyn sylfaenol (heblaw fod eitemau yn eithriedig) fod cyfarfodydd yn agored i'r wasg a'r cyhoedd. Yn y gorffennol cyflawnwyd y dyletswydd yma drwy gael mynediad y cyhoedd

a'r wasg i weld a gwranddo ar y cyfarfod yn y lleoliad y'i cynhaliwyd. Roedd gwe ddarlledu yn cefnogi hyn ond nid oedd yn cyfarch y gofyn statudol. Bellach mae mynediad ("access") wedi ei ehangu i gynnwys mynediad drwy ddulliau electroneg boed hynny yn we ddarlledu neu gyfrwng electroneg arall priodol. Mae hyn felly yn agor y drws i gyfarfodydd rhithiol cyhoeddus.

7. Mae'r ddarpariaeth yma mewn grym ers 1af o Fai eleni. Fel rhan o'r gwaith mae gofyn fod yr Awdurdod yn mabwysiadu a chyhoeddi eu trefniadau ar gyfer cyflawni y gofynion yma a'i ail gyhoeddi os cyfyd newidiadau.
8. Ar hyn o bryd rydym yn parhau i gynnal cyfarfodydd rhithiol yn unig. Mae gwaith prosiect penodol wedi ei sefydlu sy'n edrych ar y gwaith i ddatblygu'r dechnoleg angenrheidiol er mwyn cynnig cyfarfodydd hybrid - cyfarfodydd sy'n caniatáu mynediad o bell ac mewn lleoliad penodol. Mae'r datblygiadau hyn yn symud yn eu blaen. Bydd yn angenrheidiol sicrhau bod y ddarpariaeth yn dechnegol rhwydd i'w ddefnyddio ac yn ateb gofynion dwyieithrwydd, materion pleidleisio, gwe ddarlledu ayyb.
9. Mae hyn yn hefyd yn ddarostyngedig i reoliadau Coronafeirws sydd yn berthnasol i'n penderfyniadau ynglŷn a mynychu swyddfydd.

Deddf Cydraddoldeb 2010

10. Mae'r Cyngor yn ddarostyngedig i ddyletswydd dan Deddf Cydraddoldeb 2010 i ddal sylw priodol at yr angen i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu a gormesu anghyfreithlon, ynghyd ag ymddygiadau eraill a waherddir dan ddarpariaethau'r Ddeddf. Yn ogystal mae angen cynyddu cyfle cyfartal a hyrwyddo perthnasau da rhwng y rhai sydd â nodweddion gwarchoddedig a'r rhai nad oes ganddynt (y Dyletswydd Cydraddoldeb Cyffredinol). Yn unol â'r gofyn yng Nghymru, ac er cyfarch y dyletswydd yma, mae Asesiad Ardrowiad Cydraddoldeb wedi ei baratoi.
11. Yn ogystal, mae'n hanfodol sicrhau hyfforddiant i Aelodau, yn arbennig i Gadeiryddion pwyllgorau, ar sut i gynnal cyfarfod hybrid gan fod deinameg pwyllgorau o'r fath am fod yn bur wahanol.
12. Felly, er mwyn ymateb i'r gofynion uchod, awgrymir y dylid sefydlu a chyhoeddi ein trefniadau dros dro tra bo'r gwaith datblygol uchod yn digwydd. Bydd angen adolygu'r trefniadau yn gyson. Byddwn yn adrodd diweddariad i gyfarfod y Cyngor llawn ym mis Hydref 2021.
13. Mae'r polisi yn cynnwys dwy opsiwn ar gyfer galluogi mynediad i'r cyhoedd yn y tymor byr:
 - Gwe ddarlledu byw
 - Rhannu dolen i'r cyfarfod fydd yn cael ei gynnal fel webinar

Gwe ddarlledu byw

14. Mae'r Ddeddf yn darparu ar gyfer gwe ddarlledu byw mandadol o gyfarfodydd o Fai 2022 . Er fod ystod o gyfarfodydd y Cyngor o fewn y sgôp disgwylidiedig, bydd rhaid disgwyl

rheoliadau ac ymgynghori arnynt er deall union sgôp y gofyn. Fodd bynnag, mae'n ofyn ychwanegol i destun yr adroddiad yma.

15. Mae cyfarfodydd rhithiol y Cyngor llawn a'r Cabinet yn cael eu gwe ddarlledu yn fyw ers Hydref a Tachwedd 2020. Mae cyfarfodydd y pwyllgor cynllunio yn cael eu gwe ddarlledu yn fyw ers mis Mai 2021. Noder fod gwe ddarlledu yn fyw yn golygu cryn fewnbwn adnodd gan y Tîm Gwasanaethau Democratiaeth.
16. Cyn y pandemig roedd y cyfarfodydd a ganlyn yn cael eu gwe ddarlledu'n fyw:
 - Cyngor llawn (v - wedi adfer y sefyllfa)
 - Cabinet (v - wedi adfer y sefyllfa)
 - Cynllunio – cyfarfodydd o Gaernarfon yn unig (v - wedi adfer y sefyllfa flaenorol, ac wedi datblygu ymhellach wrth we ddarlledu pob cyfarfod cynllunio rhithiol)
 - Craffu
 - Archwilio a Llywodraethu (cyfarfod mis Chwefror wrth drafod y gyllideb)

Webinar

17. Byddwn yn treialu trefn webinar ar gyfer pwyllgorau eraill. Mae cynnal y cyfarfod fel webinar yn golygu fod modd i hyd at 100 o'r cyhoedd ddilyn y ddolen i wyllo'r cyfarfod, ond NI FYDD modd iddynt gymryd rhan.
18. Ni fydd yn golygu newid mawr i aelodau etholedig Gwynedd, ond bydd yn golygu fod yn rhaid i bob aelod gofrestru cyfrif yn Zoom a defnyddio yr ap i fynychu unrhyw gyfarfod. Mae trefniadau eisoes mewn lle i gysylltu gyda'r unigolion sydd heb gofrestru hyd yma i'w cynorthwyo i wneud hynny.
19. Yn ychwanegol, bydd yn ofynnol sicrhau fod swyddogion sy'n mynychu'r pwyllgorau hefyd yn ymwybodol o'r gofynion, ac mae gwaith yn mynd yn ei flaen i sicrhau hynny.
20. Mae cyfarfod y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth heddiw yn cael ei gynnal fel webinar er mwyn peilota'r trefniadau a sicrhau fod cyfle i addasu neu ymateb i unrhyw anghenion ychwanegol cyn cychwyn ehangu'r trefniadau i bwyllgorau eraill. Yn ychwanegol, mae'r Pwyllgor Pensiynau, gynhaliwyd ar 24/06/21 wedi ei gynnal fel webinar. Yn ddibynol ar lwyddiant y trefniadau heddiw, bwriedir cyflwyno'r trefniadau drafft a nodir isod i gyfarfod y Cyngor llawn ar 08/07/2021. Fel y nodwyd uchod mae trefniadau'r Cabinet yn gweithredu dan gyfundrefn amgen a bydd y Cabinet yn gyfrifol am benderfynu pa drefn i'w ymgorffori yn eu trefniadau.

Cyfansoddiad

21. Bydd angen addasu y Cyfansoddiad i adlewyrchu'r Ddeddfwriaeth yma. Bydd hyn yn cynnwys:
 1. Newid y diffiniad o Cworwm er cyfarch mynychu o bell
 2. Addasu hawliau mynediad y cyhoedd a'r wasg er cydnabod y cyd-destun electroneg newydd a'r trefniadau statudol amgen.

Trefniadau drafft i'w cyflwyno i'r Cyngor llawn – Gorffennaf 8fed, 2021

22. Mae Cyngor Gwynedd yn parhau i gynnal cyfarfodydd rhithiol yn unig yn ystod y cyfnod o fis Mai 2021 ymlaen hyd oni nodir yn wahanol. Yn y cyfamser byddwn yn parhau i ddatblygu ein trefniadau ar gyfer cynnal cyfarfodydd hybrid ac yn sicrhau diogelwch dychwelyd i'r siambrau. Byddwn yn adolygu'r sefyllfa yn gyson.
23. Er mwyn sicrhau mynediad i'r cyhoedd i weld a chlywed trafodaethau byddwn yn gwe ddarlledu y cyfarfodydd a ganlyn yn fyw:
 - Cyngor llawn
 - Cabinet
 - Pwyllgorau Cynllunio
24. Ar gyfer cyfarfodydd eraill – bydd doler ar flaen y rhaglen yn nodi fod y cyfarfod yn un rhithiol, ond bod modd i aelodau'r cyhoedd gael mynediad i wyllo'r webinar trwy ddilyn y linc perthnasol ar flaen y rhaglen neu gyfarwyddyd amgen.
25. Byddwn yn adrodd yn ôl ar ddatblygiadau technegol i'r trefniadau hybrid i gyfarfod y Cyngor llawn ym mis Hydref 2021. Yn y cyfamser, gall y Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth, mewn ymgynghoriad gyda Chadeirydd pwyllgorau unigol, gytuno i gynnal peilot o unrhyw drefniadau arfaethedig.
26. Noder fod y protocol ar gyfer cyfarfodydd rhithiol wedi ei gynnwys fel atodiad i'r adroddiad hwn ac yn rhan annatod o'n trefniadau cyfredol.
27. **Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth am eu cefnogaeth i'r trefniadau dros dro er mwyn ei gyflwyno i'r Cyngor llawn ar 08/07/2021**

Atodiad 1

(Cyng. = Cyngor Lawn , Cab=Cabinet , PALI = Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, PGD =Pwyllgor Gwasanaethau Democraidd PS= Pwyllgor Safonau)

Darpariaethau	Disgrifiad	Darpariaeth Mewn Grym	Swyddog Cyfrifol	Camau Paratoi / Adnoddau	Amserlen
Rhan 3 Hybu Mynediad at Lywodraeth Leol,	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hawl i gynnal cyfarfodydd ffurfiol ar sail "hybrid" a rhithiol ond mae angen mabwysiadu Polisi 2. Rhoi hawl mynediad o bell gan aelodau ar sail statudol 3. Ymgorffori newidiadau i faterion megis cyhoeddi rhaglenni cyfarfodydd ac ymdrin a materion megis cyhoeddi penderfyniadau. 4. Dyletswydd i annog cyfranogiad y cyhoedd mewn materion megis penderfyniadau 6. Gofyn i fabwysiadu Strategaeth Cyfranogiad 7. Gofyn i fabwysiadu Cynllun Deisebau 8. Gosod gofyn statudol i we ddarledu ystod o gyfarfodydd. 9. Gofyn cyhoeddi Canllawiau i'r Cyfansoddiad 	<p>1,2,3 Mewn Grym Mai 1 2021</p> <p>4- 9 Mewn grym Mai 2022</p>	<p>Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol</p>	<p>Gwasanaeth Democraetiaeth ac laith i arwain ar faterion yn ymwneud â mynediad o bell, cyfranogiad a chyhoeddi rhaglenni ayyb</p> <p>Gwasanaethau Cyfreithiol i arwain ar adolygu Cyfansoddiad a pharatoi Canllawiau .</p>	<p>Adrodd ar 1,2,3 i PGD a Cab Mehefin 2021 gyda adroddiad i'r Cyng. Mis Gorffennaf gyda argymhelliad Polisi cyfarfodydd rhithiol.</p> <p>4- 7 adroddiad i Cab Hydref 2021.</p> <p>8 Adroddiad PGD Hydref 2021 gyda cais am adnoddau i'r cylch bidio ar gyfer 2022.</p> <p>9. Drafft i'r Pwyllgor PALL Hydref 2022.</p>
Rhan 4 Gweithrediaethau, Aelodau, Swyddogion a Phwyllgorau Awdurdodau Lleol	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sefydlu swydd dan y disgrifiad "Prif Weithredwr" ar sail statudol gyda cyfrifoldebau penodol. 2. Caniatáu penodi aelodau fel cynorthwyon Aelodau Cabinet 3. Caniatáu rhannu swyddi aelodau Cabinet 	<p>Mewn grym Mai 2022.</p>	<p>Pennaeth Gwasanaeth Cefnogaeth Gorfforaethol</p>	<p>Gwasanaethau Cyfreithiol i arwain ar adolygu Cyfansoddiad a materion Cod Ymddygiad.</p>	

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Caniatáu rhannu swyddi Cadeiryddion ac Is Gadeiryddion 5. Arweinyddion Grwpiau a chyfrifoldeb statudol am ymddygiad eu haelodau 6. Gosod adroddiad Blynyddol Pwyllgor Safonau i'r Cyngorau ar sail statudol. 		<p>5,6 Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol (Swyddog Monitro)</p>	<p>Mae Swydd ddisgrifiad y Prif Weithredwr eisoes yna adlewyrchu y newid.</p> <p>Disgwylir cyhoeddi rheoliadau ar 2,3 a 4 . ac adroddir ymhellach pan fyddent wedi eu cyhoeddi.</p>	
--	---	--	---	---	--